

VESTIGII INEDITE APARTINÂND CELEI DE A DOUA JUMĂTĂȚI A MILENIULUI I d.HR. ÎN COLECȚIILE BĂCĂUANE

Lăcrămioara Stratulat

Așezarea din comuna Ștefan cel Mare, sat Gutinaș, județul Bacău, bine cunoscută în bibliografia de specialitate, este situată la limita de sud-est a subcarpaților Moldovei, în depresiunea Cașin, pe o terasă mai înaltă din partea dreaptă a râului Trotuș și partea stângă a pârâului Rădeana.

Punctul „La Siliște” a beneficiat încă de la început de o atenție deosebită din partea specialiștilor. Astfel, după un sondaj întreprins în 1968 de către Muzeul de istorie din Onești (Gheorghe Gheorghiu Dej)¹; au urmat câteva periegeze în anii următori² pentru ca începând cu anii 1971-1977, 1984-1986 și 1995 să se desfășoare aici ample cercetări arheologice sistematice.

Deși, inițial, s-a urmărit cu prioritate cercetarea așezării medievale, săpăturile arheologice sistematice desfășurate în punctul „La Siliște” au reliefat mai multe niveluri de locuire: neoliticul târziu- Cucuteni B, bronz târziu- cultura Noua, Hallstatt-ul târziu- secolele V-IV î. Hr., epoca geto-dacică- sfârșitul secolului I d. Hr.-începutul secolului II d. Hr. continuând cu perioada daco-carpică.

După încetarea așezării carpice, câteva secole mai târziu, probabil începând de la sfârșitul secolului al V-lea s-a dezvoltat treptat o așezare care a beneficiat de o continuitate, fără întrerupere până la începutul secolului al VII-lea d. Hr.

Urmele de locuire umană merg un mileniu mai târziu, începând cu secolul al XIV-lea și continuă până târziu, în sec. al XVII-lea.

Așezarea prefeudală amintită mai sus a fost cercetată mai ales în timpul campaniilor din anii 1984-1986³.

Materialele inedite care fac obiectul lucrării de față aparțin campaniilor arheologice din 1976-1978 și 1995 și ne-au fost puse la dispoziție de dl. Alexandru Artimon căruia îi mulțumim și pe această cale. Piesele se află în prezent în patrimoniul Muzeului de istorie Onești⁴.

Este vorba despre patru vase, trei dintre ele lucrate cu mâna și unul lucrat la roată. Din analiza generală a materialului ceramic descoperit la Ștefan cel Mare ceramica lucrată cu mâna reprezintă peste 85% din totalul ceramicii descoperite⁵.

În secțiunea S₃, L₂, caroul 34 (campania 1977, nr. inv.2106), la o adâncime de 0,57 m în apropierea unui tipar⁶ de secol VI-VII s-au descoperit mai multe fragmente ceramice aparținând aceleiași perioade, dintre care unele întregibile. Vasul din fig. 1

¹ Sondajul a fost efectuat de C. Eminovici.

² Cercetări întreprinse de Al. Artimon și C. Buzdugan.

³ Cercetări conduse de I. Mîtreă.

⁴ Adresăm mulțumiri domnului I. Vasiliu, directorul Muzeului de istorie din Onești.

⁵ I. Mîtreă, **Regiunea centrală a Moldovei dintre Carpați și Siret în secolele VI-IX e.n.**, în *Carpica*, XII, 1980, p. 76.

⁶ **Ibidem**, p. 92, fig. XLVI/1.

este lucrat la mână, având forma foarte comună a vasului-borcan, executat din pastă grosieră, fără decor, cu o înălțime de 0,37 m, diametrul bazei de 0,50 și al gurii de 0,77. El este de tradiție locală, întâlnindu-se în cadrul olăriei din secolele anterioare.

Din aceeași campanie, în secțiunea S₂, L₃, caroul 3, la o adâncime de 0,80 m, (nr. inv.946), provine un alt vas-borcan, lucrat la mână, din pastă grosieră, fără decor, cu o înălțime de 0,28 m, având diametrul gurii 0,56 mai mare decât cel al bazei, care este de 0,10. Fragmentele au fost găsite în apropierea unui pietrar, fig. 2.

Ultimul vas lucrat la mână aparține aceleiași categorii și a fost descoperit în campania din 1995, în secțiunea S₂₀ (nr. inv.2114), la 0,75m. Spre deosebire de celelalte, el are dimensiunea gurii de 0,48 apropiată de cea a bazei de 0,43, fig. 3.

În campania din 1978, în secțiunea S_{XIV}, L₁, caroul 3, (nr. inv.942), la o adâncime de 1,20m, într-o locuință distrusă de zidurile beciului curții boierești din secolele XV-XVII, printre alte fragmente ceramice, găsite pe vatra unui cuptor, s-au descoperit și câteva fragmente întregibile lucrate la roată, fig. 4. Vasul este lucrat îngrijit, din pastă bună, fină, cărămizie, având în compoziție o mică cantitate de nisip și microprundișuri, fără decor. Vasul are înălțimea de 0,22 m, are corpul ușor bombat, gâtul scund și gura mai largă ca baza, ușor răsfrântă și rotunjită, cu diametrul gurii de 0,42 și diametrul bazei de 0,31.

Privit în ansamblu, materialul are analogii la Botoșana⁷, Costișa⁸, Șipot-Suceava⁹, Bacău-Curtea Domnească¹⁰, Davideni¹¹, Izvoare-Bahna¹² ș.a., dar și în

⁷ D.Gh. Teodor, **Civilizația romanică la est de Carpați în secolele V-VII. Așezarea de la Botoșana-Suceava**, București, 1984.

⁸ D.Gh. Teodor, V. Căpitanu, I. Mitrea, **Cercetările arheologice de la Mănoaia-Costișa și contribuția lor la cunoașterea culturii materiale locale din secolele V-VI din Moldova**, în *Carpica*, I, 1968, p. 233-247; D.Gh. Teodor, **Conceptul de cultură Costișa-Botoșana. Considerații privind continuitatea populației autohtone la est de Carpați în secolele V-VII e.n.**, în *SAA*, I, Iași, 1983, p. 215-225; idem, **Romanitatea carpato-dunăreană și Bizanțul în veacurile V-XI e.n.**, Iași, 1981, p. 21; idem, **Tezele referatelor conferinței Universității de Stat din Chișinău (14-21 ianuarie, 1991)**, Chișinău, 1991, p. 60; I. Mitrea, **Realități arheologice și etno-culturale în spațiul carpato-nistriean în secolele VI-VII**, în *Carpica*, XXIII, 1992, p. 212-213.

⁹ M.D. Matei, **Contribuții la cunoașterea ceramicii slave de la Suceava**, în *SCIV*, 10, 1959, 2, p. 409 și urm.

¹⁰ I. Mitrea, Al Artimon, **Descoperiri prefeudale la Curtea Domnească-Bacău**, în *Carpica*, IV, 1971, p. 225, 233-251; I. Mitrea, **Regiunea centrală a Moldovei dintre Carpați și Siret în secolele VI-IX e.n.**, în *Carpica*, XII, 1980, p. 61-66, 75-81, 93, 102-104, 116-120, 129-130.

¹¹ Idem, **Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice din așezarea de la Davideni (sec. V-VII e.n.)**, în *MemAntiq*, VI-VIII, (1974-1976), 1981. idem, **Noi descoperiri arheologice în așezarea din secolele V-VII e.n. de la Davideni, jud. Neamț**, în *MemAntiq*, XVIII, 1992, p. 203-232, idem, **Așezarea din secolele V-VII de la Davideni, jud. Neamț. Cercetările arheologice din anii 1988-1991**, în *MemAntiq*, XIX, 1994, p.279-332; idem, **Comunități sătești la est de Carpați în epoca migrațiilor. Așezarea de la Davideni din secolele V-VIII**, Piatra Neamț, 2001.

¹² Idem, **Așezarea prefeudală de la Izvoare-Bahna**, în *Carpica*, VI, 1973-1974, p. 55-76; idem, **Așezarea prefeudală de la Izvoare-Bahna (II). Contribuții la arheologia epocii de formare a poporului român**, în *Carpica*, X, 1978, p. 205-252 idem, **Așezarea din secolele VI-IX de la Izvoare-Bahna. Realități arheologice și concluzii istorice**, Piatra Neamț, 1998.

complexele autohtone romanice de tip Ipotești-Ciurel-Cândești¹³ de la sud de Carpați și complexe de tip Bratei¹⁴ din Transilvania, integrându-se astfel în “marea unitate culturală specifică teritoriului vechii Dacii”¹⁵.

Pe baza descoperirilor arheologice întreprinse până în prezent la Ștefan cel Mare se poate observa că materialul ceramic, prin trăsăturile sale caracteristice, aparține în majoritate populației autohtone. O mică cantitate de ceramică este de factură slavă, ceea ce dovedește că locuitorii acestei așezări au intrat în contact la un moment dat cu această cultură.

Descoperirile arheologice ample desfășurate la Ștefan cel Mare, paleta cronologică amplă a așezării, precum și bogăția și varietatea materialului arheologic, îndreptățesc dorința apariției unei monografii a așezării care, cu siguranță, va fi o lucrare de larg interes științific.

Vestiges inédits appartient au deuxième moitié du premier millénaire p.Chr. aux collections de Bacău **Résumé**

L'étude présent quelques découvertes archéologiques inédites qui se trouve au site de Gutinaș, com. Ștefan cel Mare, département de Bacău aux foilles archéologiques entreprendes pendant les années 1976-1978 et 1995. ainsi, on analyse quatre vases, trois étants fait à la main et un fait à la route. L'analyse fait, jusqu'à moment, sur le materiele céramique de cette station démontre l'appartenance de celle à la population autochtone.

¹³ Suzana Dolinescu-Ferche, **La culture „Ipotești-Ciurel-Cândești” (V^e-VIIe siècles). La situation en Valachie**, în *Dacia*, N. S., XXVIII, 1984, 1-2, p. 117-147.

¹⁴ I. Nestor, **Les données archéologiques et le problème de formation du peuple roumain**, în *RRH*, 3, 1964, p. 399-401; Eugenia Zaharia, **Données sur l'archéologie des IVe-XIe siècles sur le territoire de la Roumanie. La culture Bratei et la culture Dridu**, în *Dacia*, NS, XV, 1971, p. 270-283.

¹⁵ I. Mitrea, C. Eminovici, V. Momanu, **Așezarea din secolele V-VII de la Ștefan cel Mare**, în *Carpica*, XVIII-XIX, 1986-1987, p. 231.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4